

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 19.05.2022 § 85

§ 85

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2021

Valmistelijat / lisätiedot:
Fagerlund Miina

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristö- ja rakennuslautakunta merkitsee tiedoksi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2016–2021 vuonna 2021 toteutuneet toimenpiteet.

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman tavoitteena on estää merialueen, jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä vesistöjen vähintään hyvään ekologiseen ja kemialliseen tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia. Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelma vuosille 2016–2021 on julkaistu kaupungin verkkosivuilla PDF-tiedostona: Espoon vesiensuojelun [toimenpideohjelma](#) vuosille 2016–2021.

Espoossa maankäytön tiivistyminen ja rakentaminen luovat vesiympäristölle haasteita, joista suurimmat ovat ravinnekuormituksen ja haitallisten aineiden pitoisuuksien kasvaminen sekä luonnon monimuotoisuuden väheneminen elinympäristöjen tilan heikentyessä. Ympäristölautakunta hyväksyi Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman vuosille 2016–2021 kokouksessaan 9.2.2017 vesiensuojelun tilaa parantavaksi ja ohjaavaksi asiakirjaksi, jonka toteutumista ympäristölautakunta vuosittain seuraa.

Osa toimenpideohjelmassa olevista vesiensuojelutoimenpiteistä on lakisääteisiä, kuten haja-asutuksen jätevesien puhdistaminen, ja osa perustuu yhteiskunnalta saataviin tukiin tai korvauksiin, kuten osa maatalouden ja metsätalouden vesiensuojelullisista toimenpiteistä. Monet vesiensuojelua edistävät toimet perustuvat vapaaehtoisuuteen, ja eri tahojen yhteistyöhön ja valmiuteen osallistua toimenpiteiden rahoittamiseen ja toimeenpanoon.

Toimenpiteet jakautuvat karkeasti jaotellen jatkuvasti tehtäviin ja projektiluontoisiin toimenpiteisiin. Liitteeseen on kirjattu sekä aiempia

tehtyjä toimenpiteitä että vuoden 2021 toimenpiteitä. Vuoden 2021 painopisteinä olivat Pitkä- ja Lippajärvien kunnostushanke, Pohjois-Espoon virtavesiselvityksen toteuttaminen sekä Espoonjoen kunnostus.

Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman toteutuminen vuonna 2021

Pitkä- ja Lippajärven kunnostus

Järvikunnostusten pääkohteena ovat olleet Espoon Pitkäjärvi ja Lippajärvi niiden hyvää huonomman ekologisen tilan, keskeisen sijainnin ja suuren virkistyskäyttöpaineen vuoksi. Vuonna 2021 järvien kunnostusta jatkettiin hoitokalastamalla, talviaikaisella hapetuksella sekä ravintoverkkotutkimuksella. Hulevesikuormituksen selvittäminen aloitettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa ja selvitys toteutetaan opinnäytetyönä. Espoon kaupunki on saanut vuosille 2021–2022 hankkeeseen rahoitusta 43 210,00 € ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmasta.

Vuonna 2021 Laaksoalahden Huvilayhdistys LHY ry:llä käynnistyi Pitkäjärvi 2030 -hanke, joka on myös saanut rahoitusta ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmasta. Hankkeessa Vahanen Environment Oy laati esiselvityksen Vanhankartanonpuron valuma-alueelle soveltuvista vesienhallintaratkaisuksista sekä yleistason piirustukset kolmelle esiselvityksen perusteella valitulle alueelle soveltuvista vesienhallintaratkaisuksista.

Hannusjärven kunnostus sekä käyttö- ja hoitosuunnitelma

Espoon ympäristönsuojelun palvelualue tuki 1500 euron avustuksella Espoon Hannusjärven suojelu ry:tä vuonna 2021 tehtävien Hannusjärven kunnostustoimenpiteiden (hapetus, vesikasvien poisto, kalakannanhoito) toteuttamisessa.

Hannusjärvelle valmistui vuonna 2021 [käyttö- ja hoitosuunnitelma](#). Suunnitelman tarkoitus on tukea Hannusrannan asemakaavan muutostyötä sekä turvata Hannusjärven veden laatu ja Hannusmetsän monimuotoisuus. Suunnittelun lähtökohtana on säilyttää Hannusjärven tila vähintään entisellään ja hallita järveen kulkeutuvaa ulkoista kuormitusta.

Bodominjärven ja Matalajärven säännöstelyn muuttaminen

Bodominjärven ja Matalajärven säännöstelyn muutoksen ja siihen liittyvien vesistötöiden vesilupahakemus on yhä vireillä. Uusi säännöstelypato olisi pohjapato-osuuden vuoksi nykyistä säännöstelypatoa luonnonmukaisempi, mikä mahdollistaisi kalan kulun Bodominjärven ja Glomsinjoen välillä.

Kalajärven kasvillisuuskartoitus ja hoitosuunnitelma

Ympäristönsuojelun palvelualue tuki 2000 euron avustuksella Espoon Röylän Kalastuskunta ry:tä järvellä tehtävää [kasvillisuuskartoitusta ja hoitosuunnitelmaa](#) varten. Kartoitus edesauttaa järvellä toteutettavien niittotoimien kohdentamista. Kartoituksen ja raportoinnin suoritti Vahanen Environment Oy.

Pohjois-Espoon virtavesiselvitys

Pohjois-Espoon kaupunkipurojen tilasta valmistettiin kattava selvitys. Selvityksessä arvioitiin Karhusuonpuron, Histanpuron, Luukinpuron, Metsämaanpuron / Vanhankartanonojan, Myllyjärvenojan / Valkojan ja Ryssängsbäckenin eri uomaosuuksien luonnontilaisuutta ja muuttuneisuutta sekä kartoitettiin luontoarvoiltaan herkät ja arvokkaat

kohteet. Luonnontilaisuuden arvioinnissa käytettiin neliportaista luokitusta hierarkkista luokittelupuu-menetelmää soveltaen. Luokitus julkaistiin tammikuussa 2022 kaupungin paikkatietojärjestelmässä. Selvitystä ja luokittelua hyödynnetään maankäytön sekä kunnostustoimien suunnittelussa.

Espoonjoen kunnostaminen

Espoonjoen kunnostuksen tavoitteena on ehkäistä joen umpeenkasvua ja tulvaongelmia sekä edistää vaelluskalojen elinoloja ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Uudenmaan ELY-keskus on myöntänyt avustusta hankkeelle. Suurin osa kunnostustöistä tehtiin vuonna 2021 ja vuonna 2022 viimeistellään kalataloudelliset kunnostukset.

Gumbölenjoen kalatien korjaus

Vuonna 2020 valmistui Gumbölenjoen Myllypadon ohittava kalatie. Kalatie sortui kevään 2021 aikana ja sen korjaustyöt saatiin päätökseen syyskuussa ja samalla tehtiin parannuksia uoman penkereisiin.

Dämmanin ja Nuuksion Pitkäjärven säännöstelyn purkaminen

Dämmanin ja Nuuksion Pitkäjärven säännöstelyn purkamisen vesilain mukainen lupahakemus on vireillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa. Hanke mahdollistaa osaltaan taimenen nousun Gumbölenjoesta Nuuksion Pitkäjärveen.

Gräsanojan tulvasuojelu ja kunnostus

Gräsanojan kunnostuksen rakennussuunnittelu aloitettiin tammikuussa 2021 pohjatutkimuksilla ja maastomittauksilla. Rakennussuunnittelu kattaa yleissuunnitelman mukaisen suunnittelualueen, Gräsanojan uoman ja sen välittömän läheisyyden mereltä Seilinniitylle. Rakennussuunnitelmassa tarkennetaan alueelle tehtävät kunnostustoimenpiteet, kuten uoman tukirakenteet ja viherympäristössä tehtävät toimenpiteet.

VELMU-ohjelman Meriluonto 2021 -kampanja

Vuonna 2021 Espoon edustan merenalaista luontoa kartoitettiin sukeltamalla ja videokuvaamalla Metsähallituksen, Suomen Ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen, Geologian tutkimuskeskuksen ja Åbo Akademin yhteishankkeessa. Aineiston avulla tunnistetaan monimuotoisuuden kannalta keskeisiä merialueita. Tutkimustietoa voidaan hyödyntää muun muassa merialueiden käytön suunnittelussa, suojelussa ja kunnostustoimissa.

Itämeri-toimenpideohjelma

Vuonna 2021 Itämeri-toimenpideohjelmaa toteutettiin muun muassa seuraavin toimin: hyväksyttiin kaupungin uusi hulevesiohjelma, Espoo Catering aloitti kasvisruoan kehittämishankkeen (kasvisruoan menekki on kasvanut 16 %), maalämpökaivojen porausvesien haitan torjumiseksi laadittiin maalämpökaivo-opas ja Otsolahden rannalla järjestettiin kurturuusun poistotalkoot. Kesällä Espoon kaupunki osallistui jälleen Mahanpuruja muovista -kampanjaan. Itämeripäivä järjestettiin 26.8.2021 ja siihen liittyviä tapahtumia ja puheenvuoroja järjestettiin esimerkiksi Sellon kirjastossa. Itämerihaasteen [toimenpideohjelma](#) löytyy kaupungin verkkosivuilta.

Työmaavesiasiat

Ripeä rakentamistahti ja suuret rakennushankkeet aiheuttivat myös lisääntyneitä ilmoituksia työmaavesien kiintoaineskuormituksista vuonna 2021. Esimerkiksi maalämpökaivojen poraukset ja suuret työmaat kuten

Kivenlahdessa metron alikulkutunneleiden kaivannoista pumpattava huonolaatuinen vesi johtivat työmaakäynteihin ja neuvontaa toteutettiin. Kivenlahden alueella kuormitukselta pyritään suojelemaan uimarantoja, uhanalaista meriuposkuoriaista ja kalatalouden intressejä (kalanpoikaistutukset). Ympäristönsuojelu on mukana laatimassa pääkaupunkiseudun yhteistä työmaavesiopasta, joka päivittää Espoon oman työmaavesioppaan. Oppaalla jaetaan tietoa työmaavesien haitoista sekä vähentämis- ja puhdistamistekniikoista.

Jätevesiasiat

Keskitetyn vesihuollon laajentaminen haja-asutusalueille alueille on jatkuvaa. Vuonna 2021 vesijohto- ja jätevesiverkosto laajeni Mustanpuron ja Arkiniityn alueelle. Ympäristönsuojelu valvoo ilmoitusten perusteella kiinteistöjen liittymistä jätevesiviemäriin sekä haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien toimivuutta ja vaatimustenmukaisuutta. Ympäristönsuojelu vastasi saapuneisiin yksittäisiin asukkaiden kyselyihin, joita kertyi vuonna 2021 noin 20 kpl. Ympäristökeskus teki asukasviestintää ja rakennusvalvonnan lupaharkintaa varten kaupungin verkkosivuille laajan yksityiskohtaisen tietopaketin haja-asutuksen jätevesistä, ympäristönsuojelulain vaatimuksista ja eri alueilla mahdollisista tekniikoista.

Nettisivut

Espoo.fi -sivut päivitettiin ja vesiasioden tietosivujen tiedot ajankohtaistettiin.

Kaupunkivesistöt kuntoon – valtakunnallinen kärkihanke

Hanke päättyi vuonna 2019, mutta hankkeessa valmistuneen Tapiolan Otsolahdenniityn huleveden käsittelyjärjestelmän toimivuutta seurattiin edelleen vuonna 2021 ja järjestelmä vaikuttaa alustavien tulosten perusteella toimivan.

Siisti Biitsi ja muut siivoustapahtumat

Asukkaiden järjestämiä siivoustalkoita toteutettiin muutamia vuoden 2021 aikana.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Vuoden 2021 Espoon vesiensuojelun toimenpideohjelman seurantaindikaattorit

Tiedoksi